

Hoofdstuk 4 Beleidsvoorschriften Het Plein Zutphen/Lochem

Inkomen en vermogen

Er bestaat pas recht op bijstand als iemand te weinig financiële middelen heeft. Bijstand is het laatste financiële vangnet. Met de financiële middelen van de klant moet rekening worden gehouden bij het bepalen van het recht op bijstand en de hoogte daarvan. De Participatiewet spreekt over 'middelen'. Daarmee wordt bedoeld het inkomen en vermogen van de klant.

In dit hoofdstuk wordt verduidelijkt, welke middelen meetellen bij de bijstandverlening en op welke manier dat wordt gedaan. De regels die daarop van toepassing zijn staan in de Participatiewet. Deze regels zijn in de eerste plaats van toepassing op de algemene bijstand voor levensonderhoud. Voor bijzondere bijstand gelden deze regels in principe ook, maar soms kan daarvan afgeweken worden: zie voor bijzondere bijstand hoofdstuk 9 'Armoedebeleid'.

Dit hoofdstuk heeft betrekking op bijstand. Voor uitkeringen op grond van de loaw en de loaz gelden andere regels. Deze worden hier niet uitgelegd. Voor meer informatie kan de klant contact opnemen met Het Plein.

Inhoudsopgave

4.1 Betekenis van de begrippen middelen, inkomen en vermogen	2
4.2 Geen middelen voor de Participatiewet	3
4.2.1 Kindgebonden budget en kinderbijslag.....	3
4.2.2 Persoonsgebonden budget	4
4.2.3 Inkomsten van minderjarige kinderen	4
4.2.4 Rente over vermogen en spaargeld	4
4.2.5 Vergoedingen van een werkgever voor reiskosten.....	4
4.2.6 Toeslagen van de Belastingdienst	4
4.2.7 Vrijlating inkomsten uit werk	4
4.2.8 Activeringssubsidies van Het Plein	5
4.2.9 Jonggehandicaptenkorting	5
4.2.10 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade.....	5
4.2.11 Giften.....	6
4.2.12 Onkostenvergoeding voor vrijwilligers.....	7
4.3 Inkomen	7
4.3.1 Netto inkomen.....	7
4.3.2 Vakantiegeld.....	7
4.3.3 Verrekening inkomsten per maand.....	8
4.3.4 Heffingskortingen Belastingdienst	8
4.4 Bijzondere vormen van inkomen	11
4.4.1 Inkomen in natura	11
4.4.2 Studiefinanciering of tegemoetkoming schoolkosten	11
4.4.3 Inkomsten uit onderhuur of kostganger	11
4.4.4 Alimentatie en onderhoudsbijdragen	12
4.5 Niet-rechthebbende echtgenoot.....	12
4.6 Vermogen.....	12
4.6.1 Vermogensvrijlating	12
4.6.2 Bezittingen.....	13

4.6.3 Schulden	13
4.6.4 Wel of geen vermogen	13
4.6.5 Vaststelling van het vermogen	15
4.7 Eigen woning en krediethypotheek.....	16
4.8 Wettelijke basis	17

4.1 Betekenis van de begrippen middelen, inkomen en vermogen

De Participatiewet verstaat onder het begrip *middelen*: inkomen en vermogen waarover de alleenstaande of het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Iemand kan pas bijstand ontvangen op het moment dat hij zelf onvoldoende middelen heeft.

De wet rekent tot *middelen*:

- vermogen en inkomen dat iemand vrij kan besteden;
- vermogen en inkomen waarover iemand redelijkerwijs kán beschikken;
- inkomsten die iemand anders krijgt voor het levensonderhoud van de klant zelf, zoals de curator die inkomsten ontvangt voor de klant;
- de fiscale heffingskortingen uit de Wet Inkomstenbelasting 2001. Uitzondering: de jonggehandicaptenkorting voor 27-plussers. Die is vrijgelaten.

Wat wordt verstaand onder ‘redelijkerwijs kunnen beschikken’?

Middelen waarover iemand redelijkerwijs kan beschikken zijn middelen waarover iemand de beschikking kan krijgen als hij er enige moeite voor doet. Denk bijvoorbeeld aan:

- een uitkering die aangevraagd kan worden bij UWV;
- een onverdeelde nalatenschap die nog verdeeld moet worden;
- antiek dat verkocht kan worden.

Inkomen of vermogen

Om te kunnen bepalen welke gevolgen bepaalde middelen voor de bijstandsuitkering hebben, is het nodig om te weten of er sprake is van inkomen of van vermogen. Voor inkomen gelden andere regels dan voor vermogen.

Er is sprake van inkomen als voldaan is aan twee voorwaarden. De eerste voorwaarde is dat de middelen het *karakter* van inkomen hebben. Dat is het geval als de middelen regelmatig worden ontvangen en vrij besteedbaar zijn. Maar ook middelen die eenmalig worden ontvangen kunnen als inkomen worden beschouwd. Dat is bijvoorbeeld zo bij een afkoopsom voor alimentatie, loon of pensioen. Middelen met het karakter van ‘inkomen’ zijn bijvoorbeeld:

- inkomsten uit arbeid;
- doorbetaald loon bij ziekte;
- inkomsten uit vermogen;
- sociale zekerheidsuitkeringen;
- alimentatie;
- inkomsten uit verhuur en onderhuur;
- inkomsten van kostgangers.

De tweede voorwaarde is, dat de middelen betrekking hebben op een periode waarin bijstand is/wordt ontvangen. Als dat niet zo is, dan is er sprake van vermogen. Een afkoopsom voor een ouderdomspensioen dat ver voor de pensioengerechtigde leeftijd wordt uitgekeerd, is bijvoorbeeld vermogen, omdat het niet betrekking heeft op een periode waarover algemene bijstand zal worden ontvangen.

Vermogen

Vermogen is de waarde van bezittingen, na aftrek van de aanwezige schulden. Bezittingen zijn zowel geld als goederen die een bepaalde economische waarde hebben.

Inlichtingenplicht

In principe moeten alle middelen worden gemeld bij Het Plein, ook als de klant twijfelt aan de noodzaak daarvan. Het Plein bepaalt vervolgens of de middelen van belang zijn voor de bijstandverlening. Als de klant nalaat om dergelijke middelen door te geven, dan komt hij de inlichtingenverplichting niet na. Als daardoor ten onrechte bijstand wordt verleend, moet dat teruggevorderd worden en wordt een onderzoek ingesteld naar het opleggen van een boete. Zie par. 6 'Bestuurlijke sancties' en 8 'Terugvordering en verhaal'.

4.2 Geen middelen voor de Participatiewet

De wet somt een aantal middelen op, dat 'vrijgelaten' wordt. Ze worden niet betrokken bij de bijstandverlening. De belangrijkste middelen die worden vrijgelaten zijn:

- kindgebonden budget en kinderbijslag (6.2.1);
- persoonsgebonden budget (6.2.2);
- inkomsten uit arbeid van kinderen onder de 18 jaar (6.2.3);
- rente over vrijgelaten vermogen en spaargeld (6.2.4);
- vergoedingen van een werkgever voor reiskosten (6.2.5);
- toeslagen van de Belastingdienst (6.2.6);
- inkomstenvrijlatingen (6.2.7);
- activeringssubsidies van Het Plein (6.2.8);
- jonggehandicaptenkorting van de Belastingdienst (6.2.9).

Er zijn ook middelen, die onder bepaalde omstandigheden vrijgelaten worden:

- uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade (6.2.10);
- bepaalde giften (6.2.11);
- onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk (6.2.12).

Hieronder wordt per paragraaf een toelichting gegeven op deze vrijgelaten middelen.

4.2.1 Kindgebonden budget en kinderbijslag

Kindgebonden budget en kinderbijslag zijn uitkeringen waarmee het inkomen van een gezin met kinderen wordt aangevuld. Deze voorzieningen worden vrijgelaten bij de verlening van algemene bijstand. Dat geldt ook voor de verhoging van het kindgebonden budget, de zgn.

'alleenstaandeouder-kop' op het normale kindgebonden budget. Het kindgebonden budget wordt uitbetaald door de Belastingdienst. De kinderbijslag wordt verstrekt door de Sociale Verzekeringsbank.

4.2.2 Persoonsgebonden budget

Geen inkomen in de zin van de Participatiewet is het Persoonsgebonden Budget (PGB). Dit is geld dat mensen krijgen als ze recht hebben op verpleging of verzorging via de AWBZ. Ze betalen daarmee zelf hun hulpverlener.

Let op: voor de hulpverlener is het uitbetaalde geld uiteraard wel inkomen (zie voor meer informatie op de [SVB site](#)).

4.2.3 Inkomsten van minderjarige kinderen

Inkomen uit arbeid en ontvangen uitkeringen uit werkloosheid en arbeidsongeschiktheid van minderjarige kinderen hebben geen effect op de bijstand van de ouder(s). Ook pleeggeld, dat een pleegouder ontvangt voor een pleegkind, wordt vrijgelaten.

Let op: voor de bijzondere bijstand kan dit anders zijn, als het gaat om kosten die door de ouders voor het kind worden gemaakt. Zie verder hoofdstuk 9 'Armoedebeleid'.

4.2.4 Rente over vermogen en spaargeld

Niet onder de middelen vallen:

- rente over vermogen dat beneden de vrijlatingsgrens blijft;
- rente over geld dat is gespaard tijdens de bijstandsperiode; ook niet als dat spaargeld de vrijlatingsgrens overschrijdt.

Zie ook paragraaf 6.7 en verder.

4.2.5 Vergoedingen van een werkgever voor reiskosten

Onkostenvergoedingen voor het verrichten van werk, worden in principe vrijgelaten. Dat geldt ook voor reiskosten. Het is wel mogelijk dat de reiskostenvergoeding zo hoog is, dat het meer is dan een onkostenvergoeding. In dat geval kan de vergoeding voor dat deel als inkomen worden aangemerkt. Niet bovenmatig is een vergoeding van de feitelijke reiskosten met het openbaar vervoer, of een vergoeding per verreden kilometer volgens de normen van de Belastingdienst (€ 0,19 per kilometer bij gebruik eigen auto).

4.2.6 Toeslagen van de Belastingdienst

De Belastingdienst is verantwoordelijk voor het verstrekken van toeslagen voor specifieke uitgaven, ter ondersteuning van het inkomen. Naast het kindgebonden budget (zie par. 6.2.1.1) zijn dat de huur-, zorg- en kinderopvangtoeslag. Deze worden vrijgelaten voor de bijstandsuitkering.

4.2.7 Vrijlating inkomsten uit werk

Inkomsten uit werk kunnen worden vrijgelaten. Dan moet aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan. Hieronder wordt toegelicht in welke gevallen inkomsten uit werk kunnen worden vrijgelaten en welke voorwaarden daarvoor gelden.

Inkomstenvrijlating voor deeltijdwerk

De klant die inkomsten uit deeltijdwerk heeft, komt in aanmerking voor de inkomstenvrijlating van 25% tot een maximum van € 201,- per maand (per 1 juli 2017). De inkomstenvrijlating geldt voor alle deeltijdinkomsten uit werk, dus ook voor zelfstandig werk met behoud van uitkering. De vrijlating loopt door tijdens periodes van ziekte, zolang de werkgever het loon moet doorbetalen.

De vrijlating wordt toegekend voor maximaal zes maanden tijdens een uitkeringsperiode. Elke maand, waarin de klant inkomsten uit deeltijdwerk ontvangt, telt mee. Dit hoeft dus niet een

aaneensluitende periode te zijn. Na beëindiging van de uitkering ontstaat een nieuw recht van maximaal zes maanden vrijlating als de klant opnieuw een bijstandsuitkering krijgt. De vrijlating geldt voor beide partners in een huishouding. Jongeren tot 27 jaar hebben geen recht op deze vrijlating.

Als de klant met zijn/haar inkomsten boven de bijstandsnorm uitkomt, dan bestaat er geen recht meer op de inkomstenvrijlating. Er is immers geen recht op bijstand die maand.

Inkomstenvrijlating voor de alleenstaande ouder

Zodra de inkomstenvrijlating voor deeltijdwerk volledig is benut (na zes maanden vrijlating) ontstaat voor de werkende alleenstaande ouder van 27 jaar of ouder met een ten laste komend kind onder de 12 jaar aanspraak op een vrijlating van 12,5% van de inkomsten uit deeltijdwerk, tot een maximum van € 125,67 per maand (per 1 juli 2017). De vrijlating kan maximaal gedurende 30 aaneengesloten maanden worden verstrekt. De duur van de vrijlating wordt dus *niet opgeschort* door een onderbreking in het werk.

Als de klant met zijn/haar inkomsten boven de bijstandsnorm uitkomt, dan bestaat er geen recht meer op de inkomstenvrijlating. Er is immers geen recht op bijstand die maand.

Inkomstenvrijlating voor medisch-urenbeperking

Deze inkomstenvrijlating is slechts beschikbaar voor personen die niet een volledige werkweek kunnen werken, als gevolg van ziekte, gebreken, zwangerschap of bevalling. In dat geval is er sprake van een zgn. 'medisch-urenbeperking'. Voor personen die naast hun bijstandsuitkering in deeltijd werken, bestaat recht op een vrijlating van 15% van het inkomen, tot een maximum van € 127,46 per maand (per 1 juli 2017). Er is geen maximale duur aan de toepassing van deze vrijlating verbonden, zolang de medisch urenbeperking voortduurt. Deze vrijlating kan alleen worden toegepast nadat de inkomstenvrijlating voor deeltijdwerk van 25% en de inkomstenvrijlating voor alleenstaande ouders van 12,5% is toegepast (als er sprake is van een alleenstaande ouder).

Let op: een inkomstenvrijlating geeft een hoger belastbaar inkomen. Dit heeft geen gevolgen voor de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, maar kan wel voor de toeslagen van de Belastingdienst van invloed zijn. In geval van een hoog inkomen uit deeltijdwerk kan dit ertoe leiden dat de toeslagen moeten worden verlaagd. Om een naheffing te voorkomen, kan de klant via mijn toeslagen op Belastingdienst Toeslagen (<http://www.toeslagen.nl/>), via de BelastingTelefoon (0800) 0543 of bij het Belastingkantoor de wijziging in het inkomen doorgeven.

4.2.8 Activeringssubsidies van Het Plein

Als de bijstandsuitkering wordt beëindigd, omdat de klant gaat werken, bestaat er in twee gevallen recht op een activeringssubsidie van Het Plein: de uitstroompremie en het participatievoucher. De uitstroompremie is een geldbedrag als stimulans voor werk. Het participatievoucher is een bedrag als stimulans voor het verrichten van onbetaald werk voor een maatschappelijke organisatie. Zie voor beide subsidies: hoofdstuk 1 'Re-integratie en participatie'. Deze subsidies zijn vrijgelaten voor de bijstandverlening.

4.2.9 Jonggehandicaptenkorting

Heffingskortingen van de Belastingdienst zijn middelen. Daarmee moet rekening worden gehouden bij de bijstandsverlening. Dat geldt niet voor de jonggehandicaptenkorting, als de ontvanger 27 jaar of ouder is.

4.2.10 Uitkeringen en vergoedingen voor geleden schade

Een aantal uitkeringen en vergoedingen voor materiële en immateriële schade zijn vrijgelaten volgens de Participatiewet. Het gaat om de volgende schadevergoedingen:

- tegemoetkoming Bijlmerramp;
- tegemoetkoming asbestslachtoffers;
- tegemoetkoming slachtoffers mesothelioom;
- vergoedingen voor omwonenden vliegveld Maastricht;
- vergoedingen voor slachtoffers Legionella-epidemie;
- eenmalige uitkering oud-mijnwerkers in verband met silicose;
- eenmalige uitkering in verband met dienstdienst veteranen;
- individuele uitkeringen in het kader van tegoeden Tweede Wereldoorlog aan leden van de Joodse, Sinti, Roma en Indische gemeenschappen;
- uitkeringen aan voormalige dwangarbeiders Tweede Wereldoorlog;
- eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening;
- uitkering in verband met DES-gebruik bij zwangerschap;
- schadevergoeding voor slachtoffers misbruik Rooms-Katholieke kerk;
- schadevergoeding voor slachtoffers misbruik jeugdzorg;
- eenmalige bijzondere uitkering veteranen.

Voor andere schadevergoedingen geldt het volgende: deze worden vrijgelaten, voor zover de schadevergoeding volgens Het Plein een verantwoorde omvang en bestemming heeft. Dat is afhankelijk van een aantal factoren, zoals de oorzaak en de omvang van de schadevergoeding, de bestemming daarvan, de hoogte van de feitelijke schade etc. Alle relevante factoren moeten in het individuele geval worden afgewogen, voordat een besluit over schadevergoeding wordt genomen.

Als er recht bestaat op een schadevergoeding moet de klant dit z.s.m. melden aan Het Plein. Dan kan worden bepaald wat de gevolgen voor de uitkering zijn.

Inkomen of vermogen?

Een vergoeding voor materiële schade die niet wordt vrijgelaten, wordt als vermogen gezien. Een vergoeding voor immateriële schade is inkomen, als het bedoeld is voor een periode waarin ook bijstand is/wordt verleend. Is de vergoeding niet bedoeld voor een specifieke periode, of is het bedoeld voor een periode waarin geen bijstand is/wordt verleend, dan is het vermogen.

Schadevergoeding voor het verlies van arbeidsvermogen

Als de schadevergoeding is bedoeld als compensatie voor het verlies van arbeidsvermogen, dan wordt de schadevergoeding gezien als inkomen en moet deze met de bijstand worden verrekend. De vergoeding heeft hetzelfde karakter als een uitkering die kan worden ingezet voor levensonderhoud.

4.2.11 Giften

Het Plein laat giften vrij voor zover dit verantwoord is vanuit het oogpunt van bijstandverlening. Om dat te bepalen wordt gekeken naar de hoogte én naar de bestemming van de gift. Er is geen verschil tussen giften van instellingen of personen. In ieder individueel geval moet opnieuw worden beoordeeld wat er met de gift moet gebeuren. Bij de beoordeling of iets een gift is, maakt het niet uit of de gift eenmalig of periodiek is.

Punten die aanleiding kunnen zijn om de gift wel bij de bijstandverlening te betrekken:

- de gift heeft betrekking op kosten die uit de algemene bijstand moeten worden betaald (zoals kosten voor voeding en wonen);
- de gift heeft een vrij te besteden karakter;
- de gift leidt ertoe, dat iemand veel meer te besteden heeft dan iemand met alleen een bijstandsuitkering.

Voorbeelden:

- een klant ontvangt iedere maand € 100,- van zijn ouders. Dat wordt als inkomen gezien;
- een familielid betaalt maandelijks de huur voor de klant. Ook dat wordt als inkomen gezien;
- een alleenstaande ouder krijgt een gratis 'weekendje weg' aangeboden door een charitatieve instelling of een maatschappelijke organisatie. Dit is een gift die vrijgelaten wordt;
- iemand krijgt een gift 'in natura' van een charitatieve instelling, zoals een wasmachine of een vergoeding voor de ouderbijdrage voor schoolgaande kinderen. Deze giften worden ook vrijgelaten.

Inkomen of vermogen?

Giften die niet vrijgelaten kunnen worden en dus betrokken moeten worden bij de bijstandverlening, zijn in principe 'inkomen'. Dat is anders, als het om een eenmalige *gift* gaat die niet vrij besteedbaar is. Denk bijvoorbeeld aan een auto, die een klant krijgt van zijn ouders. Dat wordt als vermogen gezien.

4.2.12 Onkostenvergoeding voor vrijwilligers

Een onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk kan worden vrijgelaten tot een bedrag van € 150 per maand met een maximum van € 1.500 per jaar. Dit geldt voor alle vormen van vrijwilligerswerk waarvoor de klant een onkostenvergoeding ontvangt. Deze vrijlating geldt niet voor klanten jonger dan 27 jaar. Jongeren hebben volgens de wetgever geen extra stimulans nodig in de vorm van een vrijgelaten onkostenvergoeding. Is de onkostenvergoeding hoger dan de genoemde bedragen, dan wordt deze toch vrijgelaten als de onkostenvergoeding bestemd is voor aantoonbare onkosten.

4.3 Inkomen

4.3.1 Netto inkomen

In de Participatiewet worden inkomsten netto verrekend met de bijstandsuitkering. De bijstandsuitkering is ook een netto bedrag. Netto inkomen is het bruto inkomen, na aftrek van:

- a. de loonbelasting of inkomstenbelasting;
- b. de premies volksverzekeringen of een inhouding die overeenkomt met een of meer van deze premies, plus de inkomensafhankelijke bijdrage, bedoeld in artikel 43 van de Zorgverzekeringswet;
- c. de verplichte bijdragen voor pensioenopbouw of daarmee vergelijkbare regelingen;
- d. andere verplichte inhoudingen (bijvoorbeeld voor verplichte bedrijfskleding).

Uitzonderingen

Op het uitgangspunt van netto-uitkering en netto-verrekening van inkomsten bestaan enkele uitzonderingen:

- a. de IOAW- en IOAZ-uitkering zijn bruto-uitkeringen. De klant ontvangt weliswaar een netto uitkering, bij de berekening wordt uitgegaan van een bruto-bedrag. Inkomsten worden daarom ook bruto verrekend;
- b. zelfstandige werkzaamheden op bescheiden schaal. De inkomsten worden bruto in aanmerking genomen. Voor latere belastingaanslagen kan onder bepaalde voorwaarden bijstand worden verleend.

4.3.2 Vakantiegeld

Bij inkomsten telt vakantietoeslag ook mee. Het is niet altijd duidelijk hoeveel vakantietoeslag de klant uiteindelijk zal ontvangen. Daarom gaat de Participatiewet uit van een fictief bedrag dat per

maand wordt gekort op de uitkering. Inkomsten worden dus verrekend inclusief een fictief bedrag aan vakantietoeslag. De hoogte van dit bedrag wordt bepaald door de Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ. Als inkomsten worden vrijgelaten dan wordt het inkomen pas met de fictieve vakantietoeslag verhoogd nadat de vrijlatingsregeling is toegepast. De vakantietoeslag die de klant uiteindelijk van de werkgever ontvangt, wordt dan vrijgelaten.

Als de werkgever de vakantietoeslag per maand uitbetaalt, zijn de regels van de Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ niet van toepassing, maar moet de uitbetaalde vakantietoeslag maandelijks gekort worden op de uitkering.

Niet voor alle inkomsten geldt dat vakantietoeslag wordt betaald. Voorbeelden daarvan zijn alimentatie en de fiscale heffingskortingen, maar ook inkomsten als zelfstandige op bescheiden schaal. In dat geval wordt het inkomen niet met een fictief bedrag aan vakantietoeslag verhoogd voordat het wordt gekort op de bijstandsuitkering.

De jaarlijkse betaling van de vakantietoeslag voor bijstandsgerechtigden is in juni, of binnen drie maanden na beëindiging van de bijstand.

4.3.3 Verrekening inkomsten per maand

De algemene bijstand wordt per kalendermaand vastgesteld. Inkomsten worden dus ook per maand verrekend met de uitkering. Ontvangt de klant zo nu en dan inkomsten die (veel) hoger zijn de bijstandsnorm, dan kan Het Plein de inkomsten over een langere periode verrekenen.

Bij de inkomstenverrekening is de datum waarop de bijstand ingaat of wordt beëindigd van belang. Over de betreffende maand tellen alleen de inkomsten mee die betrekking hebben op het deel van de maand waarover recht op bijstand bestaat. Inkomsten die betrekking hebben op een periode dat geen aanspraak bestaat op bijstand, worden beschouwd als vermogen (zie par. 6.1).

Het kan zijn dat een klant zijn inkomsten niet per maand maar per week of per 4 weken ontvangt. Dan moet eerst beoordeeld worden op welke maand de inkomsten betrekking hebben. Inkomsten worden dan zoveel mogelijk verrekend met de bijstand in de maand waarin de inkomsten feitelijk worden ontvangen. De vier-weken-betaalsystematiek kan er wel toe leiden dat er één maand is waarin tweemaal inkomsten moeten worden gekort. Dan wordt over die maand dus geen uitkering uitbetaald. Het Plein kan dan met een klant een afspraak maken om inkomsten op een andere manier te korten, bijvoorbeeld door de inkomsten over een langere periode uit te smeren. Volgens de Participatiewet is het in ieder geval mogelijk om inkomsten tot zes maanden na ontvangst alsnog te verrekenen met de lopende uitkering.

Heeft de klant erg wisselende inkomsten, dan kan met de klant de afspraak worden gemaakt om maandelijks een vast bedrag te korten op de uitkering en dit na verloop van tijd te corrigeren. Het inkomen wordt dan over een langere periode geschat en na enige tijd wordt over een achterliggende periode berekend wat er teveel of te weinig aan inkomen is verrekend. Eventueel wordt dan nog een extra verrekening toegepast of wordt er een nabetaling op de uitkering gedaan.

4.3.4 Heffingskortingen Belastingdienst

Een bijstandsuitkering wordt netto uitbetaald. De klant hoeft daarover niet zelf loonbelasting en premies volksverzekeringen af te dragen aan de Belastingdienst. Het Plein doet dit voor de klant. Het Plein betaalt deze heffingen voor de klant aan de Belastingdienst. De klant heeft recht op bepaalde heffingskortingen. Dat is een korting op de te betalen belastingen. De klant hoeft daardoor minder belasting te betalen. Deze kortingen zijn van belang voor de bijstand. Er zijn twee soorten heffingskortingen:

- heffingskortingen die worden verrekend met de loonbelasting bij de maandelijkse uitbetaling van de bijstandsuitkering (loonheffingskortingen);
- heffingskortingen die iemand rechtstreeks van de Belastingdienst ontvangt (via een voorlopige aanslag)

Welke heffingskortingen zijn er?

Hieronder staat een overzicht van de heffingskortingen die via de loonbelasting lopen. Hun verzamelnaam is de loonheffingskorting (LHK):

- de algemene heffingskorting* (AHK)
- de arbeidskorting** (AK)
- de ouderenkorting (OK) (alleen bij AOW)
- de alleenstaandeouderenkorting (alleen bij AOW)
- de jonggehandicaptenkorting (alleen bij Wajong)

* Soms wordt de algemene heffingskorting niet via de loonheffing verrekend

** In bijzondere situaties, bijvoorbeeld bij Alfahulpen, kan de arbeidskorting via de voorlopige aanslag lopen.

De heffingskortingen die via een voorlopige aanslag rechtstreeks door de Belastingdienst worden uitbetaald, zijn:

- inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK)
- de algemene heffingskorting voor de minstverdienende partner (AHKmp)

Klanten die recht hebben op heffingskortingen die rechtstreeks door de Belastingdienst worden uitbetaald, krijgen deze automatisch of moeten deze aanvragen. Zodra ze deze ontvangen, moeten ze dat opgeven bij Het Plein. Als deze kortingen middelen zijn in de definitie van Participatiewet, past de gemeente een korting toe op de uitkering.

Voor meer informatie over heffingskortingen, zie:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privé/inkomstebelasting/heffingskortingen_boxen_tarieven/heffingskortingen/

Hoe vraag je heffingskortingen aan?

Bij toekenning van algemene bijstand vraagt Het Plein een klant om het formulier ‘Opgaaf gegevens voor de loonheffingen’ in te vullen. Het Plein verwerkt dan de loonheffingskorting zodat de klant het juiste netto inkomen krijgt. Het formulier ‘Opgaaf gegevens voor de loonheffingen’ blijft geldig tot het moment dat klant een nieuwe invult. Dit moet hij doen als zijn omstandigheden gewijzigd zijn.

Heeft klant *uitsluitend bijstand*, dan verrekent Het Plein de algemene heffingskorting volledig bij de afdracht van loonbelasting en premies volksverzekeringen aan de Belastingdienst na afloop van het jaar. Dit geldt ook voor de partner, aangezien beiden bijstand ontvangen. De gemeente functioneert in deze situatie als “werkgever”. De klant merkt hier niets van.

Heeft klant *naast de bijstand inkomsten of een andere uitkering*, dan vraagt klant met het formulier ‘Opgaaf gegevens voor de loonheffingen’ de werkgever of andere uitkerende instantie om de loonheffingskorting toe te passen (in dit geval de algemene heffingskorting en de arbeidskorting).

Hierdoor ontvangt de klant een hoger netto inkomen en hoeft er minder aanvullende bijstand te worden verstrekt.

Via 'Mijn belastingdienst' op de website van de Belastingdienst (www.belastingdienst.nl) kunnen met behulp van DIGID de relevante heffingskortingen worden aangevraagd. De klant krijgt via een voorlopige aanslag bericht over het besluit van de Belastingdienst.

Tellen heffingskortingen mee als inkomen?

Heffingskortingen zijn middelen die in mindering moeten worden gebracht op de maandelijkse bijstandsuitkering. Ze hebben het karakter van inkomen. Als Het Plein geen rekening zou houden met deze heffingskortingen, dan zou Het Plein in feite teveel belastingen afdragen aan de Belastingdienst.

De algemene heffingskorting wordt als loonheffingskorting verrekend met de uitkering. Heeft de klant inkomsten uit deeltijdwerk, dan is de arbeidskorting van toepassing. Deze wordt door de werkgever verrekend met de inkomsten. Als er sprake is van inkomsten uit zelfstandig werk of alimentatie kan dit niet. Dan worden de inkomsten 'bruto' gekort op de bijstandsuitkering. Na afloop van het kalenderjaar wordt de arbeidskorting door de Belastingdienst betrokken bij de aanslag Inkomstenbelasting.

Voor de andere heffingskortingen geldt, dat Het Plein de voorlopige aanslag heffingskortingen *altijd* als netto inkomsten in mindering brengt op de uitkering. Deze kortingen worden toegerekend aan de maand waarop de korting betrekking heeft.

Uitzondering: de jonggehandicaptenkorting is geen middel voor personen tot 27 jaar. Deze wordt vrijgelaten.

Wat gebeurt er als heffingskortingen niet worden opgegeven?

Als een klant de ontvangen gelden van de Belastingdienst niet meldt aan de gemeente, voldoet hij niet aan de inlichtingenplicht. Dan wordt gehandeld volgens de regels in hoofdstuk 6 'Bestuurlijke sancties'. Teveel betaalde bijstand wordt verrekend of teruggevorderd.

Wanneer informeert de Belastingdienst de klant?

De Belastingdienst verwerkt de aanvragen voor een heffingskorting doorgaans binnen 14 dagen. Als een heffingskorting wordt toegekend begint deze in de kalendermaand die volgt op de datum van de aanvraag. De Belastingdienst verstuurt in de tweede helft van het jaar aanslagen. Een aanslag kan voorlopig of definitief zijn. Een aanslag kan betekenen dat de belastingbetaler een bedrag terugkrijgt of dat hij moet bijbetalen. Als de klant zelf zijn aangifte heeft ingevuld, dan ontvangt hij een voorlopige aanslag. In een later stadium krijgt hij een definitieve aanslag.

Wat als klanten moeten bijbetalen?

Heffingskortingen waar een klant achteraf gezien geen recht op blijkt te hebben, moet de klant terugbetalen aan de Belastingdienst. Hiervoor geldt geen aanslaggrens. Bij terugbetaling van loonheffingskortingen geldt een aanslaggrens van ongeveer € 45,-.

Wat als klanten geld terugkrijgen van de belasting?

Als een klant geld terugkrijgt van de Belastingdienst, omdat de heffingskorting te laag is vastgesteld, dan heeft hij in feite teveel bijstand ontvangen. De bijstand wordt dan verrekend of teruggevorderd van de klant. Als er sprake is van teruggave voor kosten waarvoor geen bijstand is verleend, zoals bijvoorbeeld bijzondere ziektekosten, dan heeft dit geen gevolgen voor de bijstand.

Bij een aanslag zit altijd heffingsrente. Als een klant moet bijbetalen, rekent de Belastingdienst heffingsrente. Krijgt de klant geld terug, dan verhoogt de Belastingdienst het bedrag met rente. Ontvangen rente is een middel in de zin van de Participatiewet, als deze rente betrekking heeft op de heffingskortingen die eerder ook als middel zijn aangemerkt. Het Plein vergoedt de te betalen heffingsrente als zij de aanslag ook vergoedt.

4.4 Bijzondere vormen van inkomen

4.4.1 Inkomen in natura

Het gaat hier om inkomsten 'in natura' (bijvoorbeeld voeding, kost en inwoning, etc.) in ruil voor geleverde arbeid. Dat inkomen in natura moet worden gewaardeerd op de hoogte van het daarvoor door de klant opgeofferde bedrag. Daarmee wordt bedoeld: welk bedrag zou de klant hebben kunnen krijgen als zijn arbeid uitbetaald was? Denk daarbij aan een klant die afgezien heeft van een arbeidsbeloning, in ruil voor een reisje naar een vakantie-oord. Als niet duidelijk is welk bedrag 'opgeofferd' is, dan is er geen sprake van inkomen dat betrokken moet worden bij de bijstandverlening. Als het inkomen in natura objectief gezien een veel hogere waarde heeft dan het opgeofferde bedrag, is er sprake van een gift (zie par. 6.2.11).

4.4.2 Studiefinanciering of tegemoetkoming schoolkosten

Studenten en scholieren hebben meestal geen recht op bijstand voor levensonderhoud. Er is in principe een andere voorziening in de kosten: studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten. Soms kan een student met studiefinanciering toch aanvullende bijstand krijgen. Dat kan het geval zijn bij een gezin. Er worden dan vaste normbedragen in mindering gebracht op die uitkering. De tabel hieronder geeft aan welke normbedragen bij een student in mindering worden gebracht op de bijstand.

De volgende bedragen gelden per 1 januari 2017.

Normbedragen inkomen uit studiefinanciering (artikel 33 lid 2 Participatiewet)	bedrag
hoger onderwijs, thuiswonend (artikel 3.18 WSF 2000)**	€ 867,68
hoger onderwijs, uitwonend (artikel 3.18 WSF 2000)**	€ 867,68
beroepsonderwijs, thuiswonend (artikel 3.18 WSF 2000)	€ 504,52
beroepsonderwijs, uitwonend (artikel 3.18 WSF 2000)	€ 712,54
toeslag één-oudergezin, hoger onderwijs (artikel 3.18 WSF 2000)	€ 251,04
toeslag één-oudergezin, beroepsonderwijs (artikel 3.18 WSF 2000)	€ 251,04

4.4.3 Inkomsten uit onderhuur of kostganger

Een klant die op commerciële basis een kamer verhuurt of een kostganger heeft, heeft inkomsten die betrokken moeten worden bij de bijstandsuitkering. Onder 'commercieel' wordt verstaan: een marktconforme prijs, die betaald moet worden voor de verhuur of kostgangerschap. Per situatie moet dat worden beoordeeld. Factoren die met name van belang zijn: grootte kamer, voorzieningen die gebruikt kunnen worden en de gemiddelde huurprijs voor kamers in de gemeente. De onderhuur of kostgangerschap moet worden aangetoond door middel van bankafschriften of betaalbewijzen waaruit blijkt welke prijs maandelijks wordt betaald. Bovendien moet de huur- of kostgangersovereenkomst schriftelijk zijn vastgelegd.

Als er geen sprake is van commerciële verhuur of kostgangerschap, dan is de medebewoner een kostendeler en moet de kostdelersnorm toegepast worden. Zie ook hoofdstuk 3 'Bijstandsnormen'.

Bij commerciële verhuur en kostgangerschap wordt per onderhuurder of kostganger 10% van de bijstandsnorm voor gehuwden (21 jaar tot AOW-leeftijd) op de bijstandsuitkering in mindering gebracht. Zijn er drie of meer onderhuurders of kostgangers, dan is er sprake van een kamerverhuurbedrijf en vervalt het recht op een bijstandsuitkering.

4.4.4 Alimentatie en onderhoudsbijdragen

Alimentatie die een klant voor zichzelf ontvangt wordt als inkomen in mindering gebracht op de bijstandsuitkering. Dit geldt ook voor alimentatie die voor ten laste komende kinderen wordt ontvangen. Het kind maakt deel uit van het gezin en de bijstandsuitkering is bestemd voor het gezin.

Alimentatie die de belanghebbende ontvangt voor kinderen van 18 jaar of ouder, geldt niet als inkomen van belanghebbende. Deze kinderen behoren namelijk niet meer tot het gezin van de belanghebbende. Inkomstenkorting blijft dan achterwege.

Als de woonlasten van de klant betaald worden door de (ex-)partner, dan wordt de uitkering verlaagd met de betreffende woonlasten. Er is sprake van alimentatie in natura.

4.5 Niet-rechthebbende echtgenoot

Voor een klant die een partner heeft zonder recht op bijstand, gelden speciale regels. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een partner die gedetineerd is of een partner zonder geldige verblijfstitel. In deze situaties gelden de volgende regels:

- Als maar één van de partners recht heeft op bijstand, ontvangt de klant 50% van de van toepassing zijnde gehuwdennorm;
- Met het inkomen van de niet-rechthebbende partner wordt pas rekening gehouden, als de som van het bijstandsbedrag van de rechthebbende plus het inkomen van de niet-rechthebbende, meer bedraagt dan de norm voor gehuwden;
- Het deel van het inkomen dat uitstijgt boven de gehuwdennorm wordt verrekend met de bijstandsuitkering;
- Als partners tijdelijk gescheiden leven, wordt het inkomen van de partner die ergens anders woont op de volgende manier betrokken bij de bijstandverlening: als dit inkomen hoger is dan de bijstandsnorm die voor hem zou gelden als hij zelf recht had op algemene bijstand wordt het meerkomen als inkomen gezien;
- De toets op het gezamenlijke vermogen blijft onverkort van toepassing.

4.6 Vermogen

De Participatiewet verstaat onder vermogen:

- de waarde van de bezittingen waarover de alleenstaande of het gezin beschikt, of redelijkerwijs kan beschikken, verminderd met de aanwezige schulden. De waarde van de bezittingen is de waarde in het economische verkeer bij vrije oplevering;
- geld dat een klant ontvangt in een periode waarin hij algemene bijstand krijgt, voor zover dit geld geen echte looninkomsten zijn.

Zie hoofdstuk 9.4.3 voor vermogen en collectieve zorgverzekering en hoofdstuk 9.4.4 voor vermogen en tegemoetkoming zorgkosten.

4.6.1 Vermogensvrijlating

Voor alle bijstandsgerechtigden geldt een vrijlating voor een deel van het vermogen. Ook geldt een vrijlating voor vermogen in een eigen woning, woonschip of woonwagen. Zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/05/24/normenbrief-juli-2018>

4.6.2 Bezittingen

Onder bezittingen verstaat de Participatiewet: al het aanwezige geld (contanten, spaargeld, obligaties, vorderingen enz.) en alle aanwezige roerende en onroerende zaken, zoals een caravan of boot. Het gaat daarbij om de feitelijk aanwezige bezittingen, en om bezittingen waarover de klant redelijkerwijs kan beschikken, dat zijn bezittingen die de klant met enige moeite te gelde kan maken.

4.6.3 Schulden

Een schuld kan in mindering op het vermogen worden gebracht, als:

- de schuld in voldoende mate aannemelijk is;
- er daadwerkelijk een verplichting is tot terugbetaling.

Zo telt bijvoorbeeld een WSF-schuld niet mee omdat de terugbetaling niet vaststaat. Als de klant langere tijd een minimuminkomen heeft, wordt de studieschuld namelijk kwijtgescholden.

4.6.4 Wel of geen vermogen

Bezittingen die naar aard en waarde algemeen gebruikelijk zijn en noodzakelijke spullen zijn geen vermogen. Voor het bepalen van de noodzaak worden de omstandigheden van de klant en het gezin beoordeeld. Het belang van deze bezittingen voor de klant of zijn gezin kan daarbij een rol spelen: bijvoorbeeld ouderen, gezinnen met jonge kinderen, enz. Voorzieningen in verband met invaliditeit maken bijvoorbeeld een (duurdere) auto noodzakelijk voor het invalidenvervoer.

De wetgever heeft bewust geen opsomming gegeven van goederen die algemeen gebruikelijk of noodzakelijk zijn. Per geval zal dit moeten worden beoordeeld. Voor de waarde van een auto heeft Het Plein richtlijnen vastgesteld.

Auto, motor en vermogen

Tot een totaalbedrag van €2500,- wordt het bezit van een al dan niet antieke auto of motor als algemeen gebruikelijk beschouwd en wordt dit bezit voor de bepaling van het vermogen niet meegerekend; indien de waarde hoger dan €2500,- is, wordt alleen de waarde boven het bedrag van €2500,- tot het vermogen gerekend.

- Voor de bepaling van de waarde van een auto wordt uitgegaan van de ANWB-koerslijst/ onderdeel verkoop tussen particulieren.
- Voor de bepaling van de waarde van een motor wordt uitgegaan van de website <https://www.motoroccasion.nl>.
- De waarde van een antieke auto of motor (oldtimer) wordt bepaald aan de hand van de opgave van de klant en door het raadplegen van relevante websites, zoals <http://www.gallery-aaldering.com/nl> en <https://www.motoroccasion.nl>

Als een auto of motor door de leeftijd niet (meer) in de koerslijst of website staat opgenomen, blijft deze bij de vermogensbepaling buiten beschouwing.

Als het bezit van een auto om medische of sociale redenen noodzakelijk is, wordt de waarde voor de vaststelling van het vermogen buiten beschouwing gelaten, voor zover dat vanuit het perspectief van bijstandsverlening verantwoord is.

Aandelen en obligaties

Als aandelen of obligaties in waarde stijgen tijdens de bijstandsperiode, heeft de klant koerswinst. Koerswinst wordt als vermogenstoename gezien. Aandelen en obligaties kan de klant namelijk te gelde maken. Voor lease-aandelen geldt dit niet zonder meer. Een lease-contract heeft een vaste looptijd en een klant kan dit meestal niet tussentijds beëindigen.

Een klant met aandelen- of obligaties moet jaarlijks een opgave van de waarden overleggen.

Afkoopwaarde van koopsompolis, levensverzekering

De afkoopwaarde van financiële producten die niet zijn opgebouwd tijdens de bijstandsperiode, valt onder middelen waarover klant *redelijkerwijs* kan beschikken. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende financiële producten:

- kapitaalverzekering;
- koopsompolis;
- levensverzekering;
- lijfrente;
- uitvaartverzekering

Dat de afkoopwaarde lager is dan de inleg is niet relevant. De klant hoeft deze middelen niet te gelde te maken als de verkoopprijs niet leidt tot overschrijding van de vrijlatingsgrens.

Uitzondering: afkoopwaarde particulier ouderdomspensioen (derde pijler)

Een particuliere pensioenopbouw als oudedagsvoorziening kan onder bepaalde voorwaarden worden vrijgelaten en hoeft niet te worden afgekocht. Het gaat om lijfrentevoorzieningen, zoals lijfrenteverzekeringen, lijfrentespaarrekeningen en lijfrentebeleggingsrechten. Een dergelijke pensioenvoorziening wordt vrijgelaten:

- Tot een bedrag van € 250.000 (het meerdere dient eerst te gelde te worden gemaakt);
- Wanneer deze voorziening tenminste vijf jaar voorafgaand aan de bijstandsaanvraag is getroffen;
- Wanneer in elk van deze vijf jaar tenminste enige inleg heeft plaatsgevonden;
- Als de inleg gedurende de toetsingsperiode van vijf jaar niet meer heeft bedraagt dan €6000 per jaar. Het deel dat in één of meer van de jaren boven € 6000 komt valt buiten de vrijlating en kan niet worden toegerekend aan een jaar waarbinnen de inleg lager was.

Middelen waarvan niet vaststaat dat ze als pensioenopbouw zijn bedoeld, zoals een levensverzekering of een spaarrekening, vallen buiten de vrijlating en worden wel in aanmerking genomen, omdat deze niet voldoen aan de voorwaarden van duur, inleg en omvang.

Doelgroep vrijlating

Deze vrijlating geldt voor alle klanten, zowel voor (ex-)zelfstandigen als personen die als werknemer een dergelijke opbouw hebben gerealiseerd.

Spaargeld opgebouwd in bijstandsperiode

Geld dat tijdens de bijstandsperiode is gespaard, wordt niet als vermogen gezien. Het tijdens de bijstandsperiode gespaarde bedrag blijft bij voortzetting van de algemene bijstand dus volledig buiten de beoordeling van de hoogte van het vermogen; ook als het boven de vrijlatingsgrens uitkomt.

Spaargeld van kinderen

Vermogen van kinderen die deel uitmaken van het gezin hoort ook bij het vermogen van de ouder(s). Het komt voor dat op naam van een kind een spaarrekening met een zogenaamde BEM-clausule is geopend. De BEM-clausule houdt in dat gedurende de minderjarigheid van het kind de hoofdsom wordt geblokkeerd en alleen de rente kan worden opgenomen. De ouder(s) hebben een machtiging van de kantonrechter nodig om over dit spaargeld te beschikken. Het Plein kan een bijstandsgerechtigde ouder verplichten een dergelijke machtiging aan te vragen. Daarbij betreft Het Plein alle omstandigheden van het geval, zoals achtergrond en doel van het spaargeld en de omvang daarvan. Het is niet zeker dat de kantonrechter een machtiging afgeeft. Dat is een eigen afweging en beslissing van de kantonrechter. Als de kantonrechter geen machtiging afgeeft, dan moet de gemeente het vermogen van het kind buiten beschouwing laten.

4.6.5 Vaststelling van het vermogen

Deze paragraaf gaat over:

- het vaststellen van een vermogen
- het vrij te laten vermogen bij aanvang van de bijstand
- het vermogen tijdens de bijstandsperiode

Vermogensvaststelling bij aanvang

Bijstand verlenen is alleen mogelijk als het vermogen van de klant lager is dan de vermogensvrijlating. De vermogensvrijlating is (d.d. 1 juli 2017):

- Voor een alleenstaande: € 5.940,-
- Voor een gezin: € 11.880,-

Het Plein wijst de aanvraag voor algemene bijstand af als het vermogen hoger is. Gaat het om bijzondere bijstand, dan is het vermogen boven deze grenzen draagkracht. Er wordt dan beoordeeld of de draagkracht hoger zijn dan de kosten. Is dat het geval dan wordt de aanvraag afgewezen. Zie verder hoofdstuk 9 'Armoedebeleid'.

Bij het bepalen van het vermogen bij aanvang van de bijstandsverlening houdt Het Plein rekening met de aanwezige schulden en een bedrag voor levensonderhoud (maandnorm inclusief vakantietoeslag) voor de eerste maand na aanvang. In de toekenningsbeschikking geeft Het Plein aan op welk bedrag het vermogen is vastgesteld. Dit kan ook een negatief bedrag zijn.

Vermogenstoename tijdens bijstandsperiode

Het is belangrijk dat het beginvermogen juist is vastgesteld. De beginstand bepaalt namelijk welk vermogen de klant tijdens de bijstandsperiode nog kan ontvangen, voordat de bijstand wordt beëindigd. Als de klant tijdens de bijstandsperiode nieuw vermogen ontvangt, telt Het Plein dit nieuwe vermogen erbij op. Dat kan ertoe leiden dat de bijstand beëindigd wordt.

Voorbeeld:

• Vermogensvrijlating	: € 5.940,-
• Beginvermogen	: € 2.500,- -/-

• Vermogensruimte	: € 3.440,-
• Erfenis	: € 2.000,- -/-

• Nieuwe vermogensruimte	: € 1.440,- er blijft recht op bijstand
• Loterij	: € 2.500,- -/-

• Nieuwe vermogensruimte	: € 0 er is geen recht op bijstand meer

Als het vermogen bij de start van de bijstand op een negatief bedrag is vastgesteld, dan blijft de vermogensruimte tijdens de bijstandsperiode € 5.940,- (alleenstaande) of € 11.880,- (gezin). Als de klant nieuw vermogen ontvangt dat hoger is dan deze vermogensruimte, wordt de bijstand in principe beëindigd.

Voorbeeld:

• Vermogensvrijlating	: € 5.940,-
• Beginvermogen	: € 3.500,- negatief

• Vermogensruimte	: € 5.940,- (maximale vrijlating)

- Erfenis : € 2.000,- -/-

- Nieuwe vermogensruimte : € 3.940,- er blijft recht op bijstand
- Loterij : € 2.500,- -/-

- Nieuwe vermogensruimte : € 1.440,- er blijft recht op bijstand

Schulden, die tijdens de bijstandsperiode worden gemaakt, tellen niet mee bij deze berekeningen. Daardoor kan het zijn, dat na de ontvangst van een erfenis of loterij het vermogen toch negatief is. Dan nog moet de bijstand worden beëindigd.

Vaststelling vermogen bij normwijziging

Bij een normwijziging is er sprake van voortzetting van de bijstand. Door de wijziging in de gezinssituatie dient het vermogen opnieuw te worden vastgesteld. Wanneer bij de oorspronkelijke vermogensvaststelling rekening is gehouden met het vermogensbestanddeel van het ten laste komende kind, moet bij de vermogensvaststelling van de ouder niet langer rekening wordt gehouden met het vermogensbestanddeel van het kind. Als er voorafgaande aan de normwijziging een vermogensoverheveling heeft plaatsgevonden van de ouder naar het kind met als kennelijk doel om het recht op bijstand (langer) te waarborgen, dan kan er sprake zijn tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Dat is afhankelijk van het bestedingsdoel en de hoogte van het bedrag.

4.7 Eigen woning en krediethypotheek

Een eigenaar van een woning of woonboot kan bijstand krijgen als hij of zijn gezin zelf in dat huis woont. Voorwaarde is wel dat de eigenaar de woning niet 'redelijkerwijs' kan verkopen of een (extra) hypothecaire lening op de woning kan afsluiten bij een bank of verzekeraar. Het Plein beoordeelt per geval of dat aan de orde is. Belangrijke punten zijn:

- waarde van de woning
- hoogte hypothecaire lening(en)
- gezinssamenstelling
- leeftijd en achtergrond klant
- woningmarkt

De wetgever gaat ervan uit dat verkoop of een (extra) hypothecaire lening redelijkerwijs niet gevraagd kan worden, als de overwaarde van de woning niet hoger is dan € 50.100,-. In dat geval wordt de bijstand 'om niet' verstrekt.

Als de overwaarde wel hoger is, dan wordt per geval beoordeelt of de verkoop of een (extra) hypothecaire lening redelijkerwijs van de klant gevraagd kan worden. Als dat niet zo is, kan de klant bijstand ontvangen. De bijstand heeft de vorm van een geldlening als naar verwachting, gerekend over een jaar vanaf de ingangsdatum, de bijstand meer bedraagt dan het netto minimumloon over een maand. Blijft de bijstand naar verwachting daaronder, dan wordt de bijstand 'om niet' verstrekt.

Hoe wordt de waarde vastgesteld?

De waarde wordt in principe vastgesteld op het bedrag dat de woning in de meest recente WOZ-beschikking van de gemeente heeft bepaald. Als de klant van mening is dat de waarde lager is, kan hij altijd de woning door een taxateur laten taxeren. De kosten zijn dan voor de klant.

Hoe verloopt de bijstandverlening?

Als de bijstand als geldlening wordt verstrekt, dan leent de klant als het ware de bijstand van Het Plein. Een voorbeeld ter verduidelijking:

- Waarde woning : € 150.000,-
- Restschuld hypothecaire lening : € 80.000,- -/-
-
- Overwaarde : € 70.000,-
- Vermogensvrijlating woning : € 50.100,- -/-
-
- Maximale geldlening : € 19.900,-

Dit is het bedrag dat maximaal als bijstand in de vorm van een lening kan worden verstrekt. Zodra er meer bijstand wordt verstrekt, dan wordt de bijstand die meer wordt verstrekt bijstand 'om niet'. De klant heeft dan € 19.900,- geleend. De bijstand die meer wordt verstrekt, hoeft de klant niet terug te betalen. Als er minder bijstand wordt verstrekt dan € 19.900,- is het bedrag van de geldlening gelijk aan dat (lagere) bedrag.

Krediethypotheek

Voor de bijstand die als geldlening wordt verstrekt, vestigt Het Plein een (krediet)hypotheek. Dat betekent dat de woning belast wordt met een nieuwe hypotheek. Dat gebeurt om zekerheid te krijgen als onderpand voor het terugbetalen van de lening. Als de maximale geldlening een laag bedrag is, dan kan Het Plein daarvan afzien, gelet op de hoogte van de kosten in verhouding tot de maximale geldlening. Per geval bepaalt Het Plein of er krediethypotheek wordt gevestigd.

Het Plein verwacht van de klant dat hij meewerkt aan de vestiging van de krediethypotheek. Als de klant dat niet doet, dan schendt hij de medewerkingsverplichting en kan de aanvraag worden afgewezen.

Kosten krediethypotheek

Het vestigen van een krediethypotheek brengt de nodige kosten met zich mee. Deze kosten komen voor rekening van de klant. Het gaat om facturen voor de taxatie van de woning, notaris, e.a. directe kosten. Als de klant daarvoor niet de middelen heeft, kan Het Plein bijzondere bijstand verlenen voor deze kosten. Als na taxatie blijkt dat een krediethypotheek niet mogelijk is vanwege het ontbreken van voldoende ruimte, dan verstrekt Het Plein de bijstand om niet. Als er wel ruimte is, verstrekt Het Plein de bijstand als lening en wordt dit bedrag bij de maximale geldlening (hoofdsom) opgeteld.

Terugbetaling

De looptijd van de geldlening is maximaal tien jaar en de aflossing is maandelijks 1/120^e deel van de geldlening. Als de omstandigheden daartoe aanleiding geven, stelt Het Plein het maandbedrag van de aflossing op een lager of hoger bedrag vast. De hoogte van het inkomen en de noodzakelijke uitgaven hoeven namelijk niet constant te zijn. Zolang de klant een inkomen rond de bijstandsnorm heeft, hoeft de klant de geldlening niet terug te betalen. Als de klant een hoger inkomen krijgt, kan dit wel het geval zijn.

Zodra de woning verkocht wordt, zal de lening aan Het Plein worden terugbetaald uit de opbrengst van de verkoop. Is die opbrengst te laag, dan blijft er een schuld over. Het Plein bepaalt dan per geval hoe die schuld afgelost wordt.

4.8 Wettelijke basis

De beleidsvoorschriften van dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de Participatiewet. Meer concreet:

Thema	Artikelen
-------	-----------

Middelen - definitie	31 lid 1 Participatiewet
Middelen – vrijgelaten middelen	31 lid 2 Participatiewet
Inkomen - definitie	32 lid 1 Participatiewet
Inkomen – niet-rechthebbende echtgenoot	32 lid 3 en 4 Participatiewet
Inkomen – bijzondere vormen	33 Participatiewet
Vermogen - definitie	34 lid 1 Participatiewet
Vermogen - vermogensgrens	34 lid 3 Participatiewet
Vermogen – geen vermogen	34 lid 2 Participatiewet
Vermogen - vermogensvaststelling	34 lid 1 Participatiewet
Vermogen – vermogenswijziging tijdens bijstand	34 lid 4 Participatiewet
Eigen woning	50 Participatiewet
Eigen woning – vermogensvrijlating	34 lid 2 Participatiewet
Eigen woning - krediethypotheek	48 lid 3 Participatiewet